Digitalizált térképeken a magyar múlt: újabb 1152 műkincs vált online hozzáférhetővé

2024/09/05

Az MNMKK OSZK folytatja digitális térképgyűjteménye, a ***Földabrosz*** bővítését. Az online platformon újabb 1152 magyar vonatkozású térkép vált mindenki számára elérhetővé ingyenesen, jó minőségben. A ritkaságok közül is kiemelendő az 1566-os magyarországi hadszínteret ábrázoló Forlani-térkép.

[1]

A Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ Országos Széchényi Könyvtár (MNMKK OSZK) folytatja **digitális térképgyűjteménye, a** *Földabrosz* **[2]bővítését**. Az online platformon újabb **1152 magyar vonatkozású térkép** vált mindenki számára elérhetővé ingyenesen, jó minőségben. A ritkaságok közül is kiemelendő az 1566-os magyarországi hadszínteret ábrázoló Forlani-térkép [1].

A nemzeti könyvtár által négy évvel ezelőtt létrehozott, most megújított felületű platform ezúttal **két kivételes jelentőségű magángyűjteménnyel** gyarapodott**. Szántai Lajos** (1930–2005) szenvedélyes munkája révén több mint nyolcszáz, 1528 és 1850 között kiadott térképet gyűjtött össze az 1970-es évek kezdete óta, amelyeken a kartográfusok egyéni tudása és technikai ismerete is jól megfigyelhető. **Szalai Béla**, a magyar várak, városok újkori grafikai metszetanyaga legjelentősebb kutatójának 320 térképből álló, hiánypótló gyűjteménye a kora újkori atlaszkartográfia magyar vonatkozású európai térképeit mutatja be.

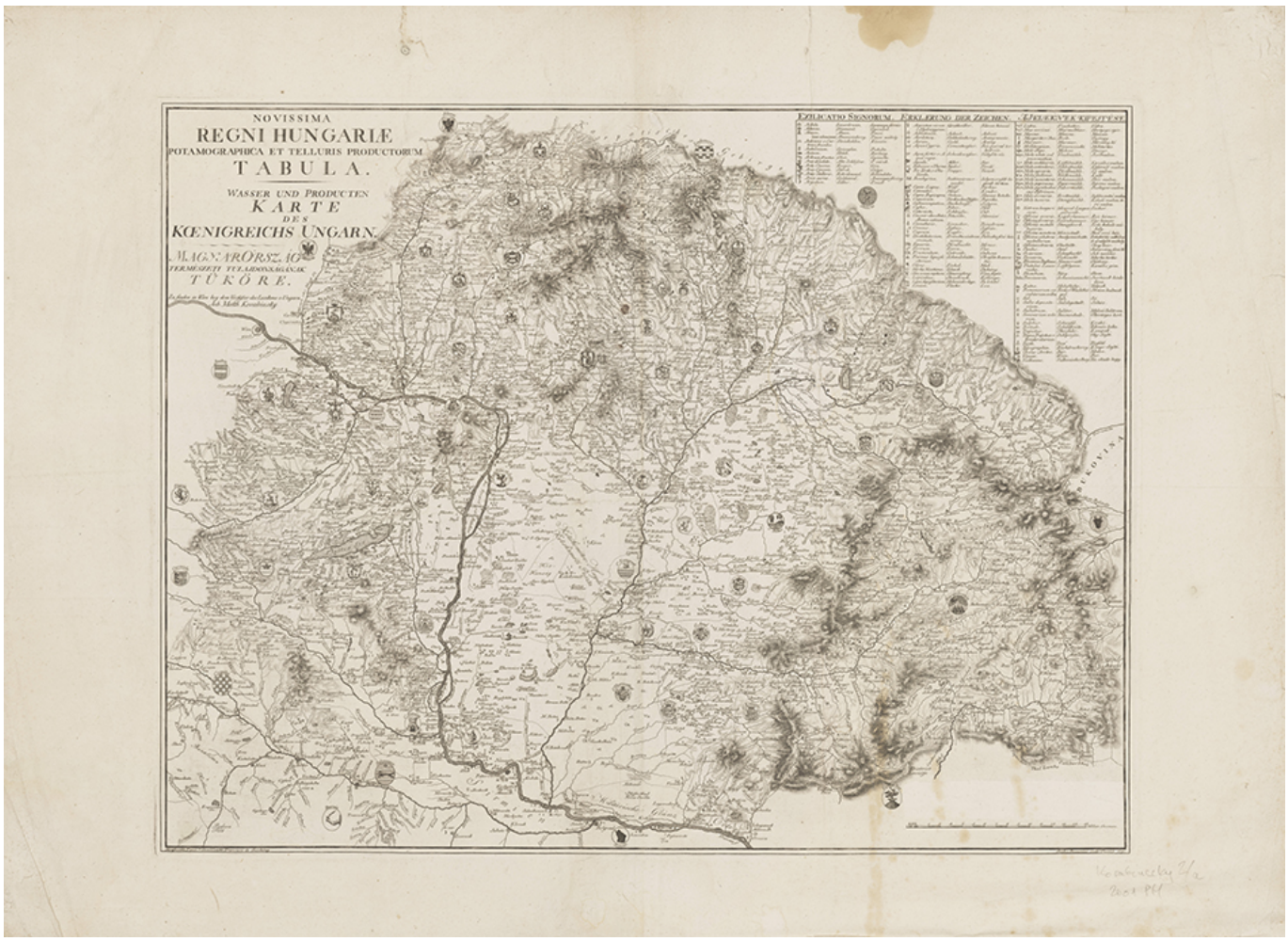
[3]

[4]

A Szántai-gyűjtemény egyik figyelemreméltó darabja **Lipszky János** (1766–1826) térképész, huszártiszt 19. század elején készült Magyarország-térképe [3], amely a csillagászati mérésekkel hitelesített határok mellett mintegy 20 000 településnevet is feltüntetett. Ez a térkép, amelynek részletgazdagságát a 20. századi mérések is igazolták, a korszak legrészletesebb földrajzi ábrázolása. A Szalai-gyűjtemény egyik különlegesen szép térképe az angol **John Speed** (1552–1629) atlaszában publikált díszkeretes mű [4], amely az 1627 és 1676 közötti években jelent meg.

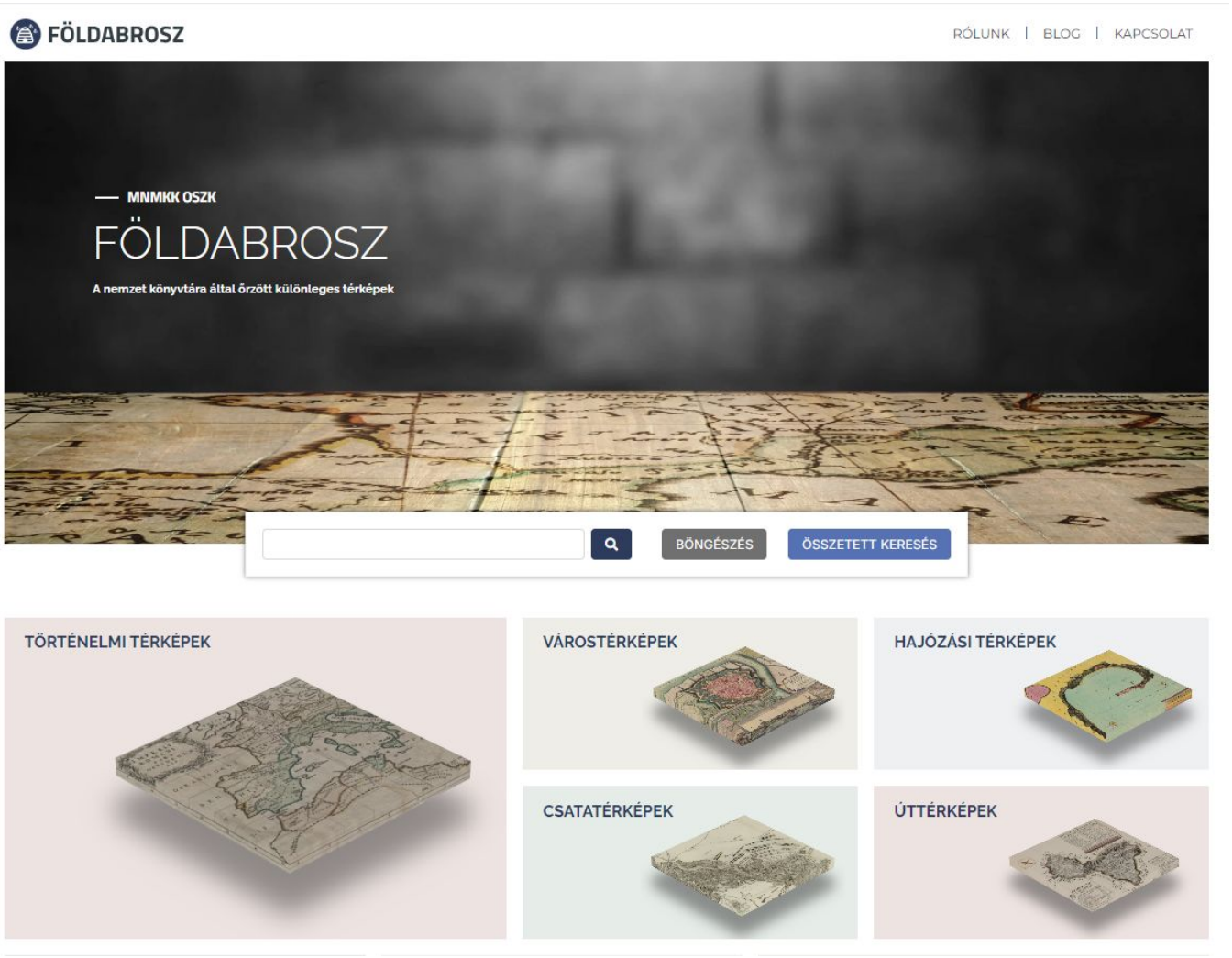
A magyar történeti földrajz szempontjából kiemelkedő értékű a kiváló csillagász, **Hell Miksa** (1720–1792) térképe [5], amely a honfoglalás kori Magyarországot mutatja be Anonymus *Gesta Hungarorum* című műve alapján. **Sigmund Gabriel Hipschmann** (1639–1679 körül) nürnbergi metsző és festő metszetei [6]a török kori magyar várakat és erődítményeket ábrázolják a 17. századból, míg **Nicolas de Fer** (1646–1720) Erdély-térképe [7] a 18. század elejének nemzetiségi viszonyait szemlélteti. **Korabinszky János Mátyás** (1740–1811) méltán híres országtérképén [8]szinte a lehetetlent kísérelte meg; műve Magyarország gazdag természeti kincseit és gazdasági, ipari, bányászati, mezőgazdasági és más tevékenységeit próbálja bemutatni közel száz jelkulcsnyi elemmel.

[8]

Az újonnan publikált digitális gyűjtemény koronaékszere az 1566-os magyarországi hadszínteret ábrázoló térkép [1], amelyet a veronai születésű híres velencei rézmetsző, **Paolo Forlani** készített. Az ő nevéhez közel száz térképlemez köthető, amelyek az 1560 és 1571 közötti időszakból származnak. Keze nyomán készült még egy metszett földgömb és két, városokat ábrázoló könyv is, több mint negyven látképpel. A szakirodalom a most feltöltött térképnek csupán egyetlen kiadását ismeri, amely önálló lapként és a Lafreri-atlaszok (IATO) részeként is előfordul.

A digitalizált térképek nemcsak a korabeli földrajzi ismereteket, hanem a történeti Magyarország különböző korszakainak társadalmi és gazdasági viszonyait is pontosan bemutatják, ezáltal hozzájárulva a magyar történelem mélyebb megértéséhez.

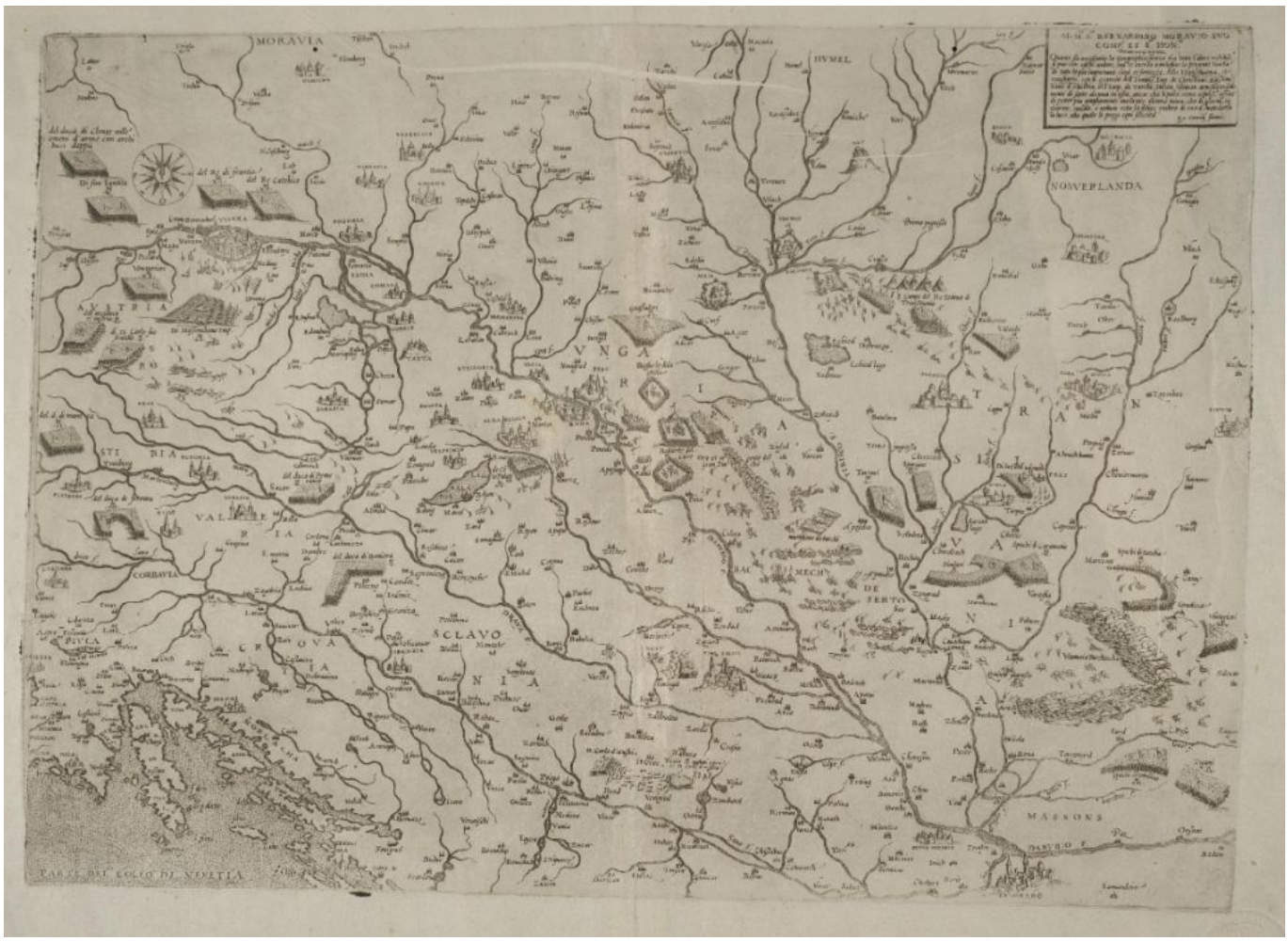

[2]

Az MNMKK OSZK *Földabrosz* [2]néven 2020 augusztusában elindított digitálistartalom-szolgáltatása **több mint ezer év történelmének részletes ábrázolását kínálja** az érdeklődőknek azzal a céllal, hogy a nemzeti könyvtár térképgyűjteményét a lehető legszélesebb körben elérhetővé tegye. A platform egyedülálló, több szempontú keresőrendszert kínál, amely lehetővé teszi a térképek tematikus és földrajzi szempontok szerinti böngészését, miközben a felhasználók ingyenesen letölthetik és felhasználhatják a kiválasztott térképeket.

Az MNMKK OSZK a jövőben további bővítéseket tervez, hogy a *Földabrosz* platform a hazai és a nemzetközi térképkutatás egyik legfontosabb digitális gyűjteménye legyen. A különleges térképekhez jó böngészést kívánunk!

A Szántai-gyűjteményből: [9]

[10]

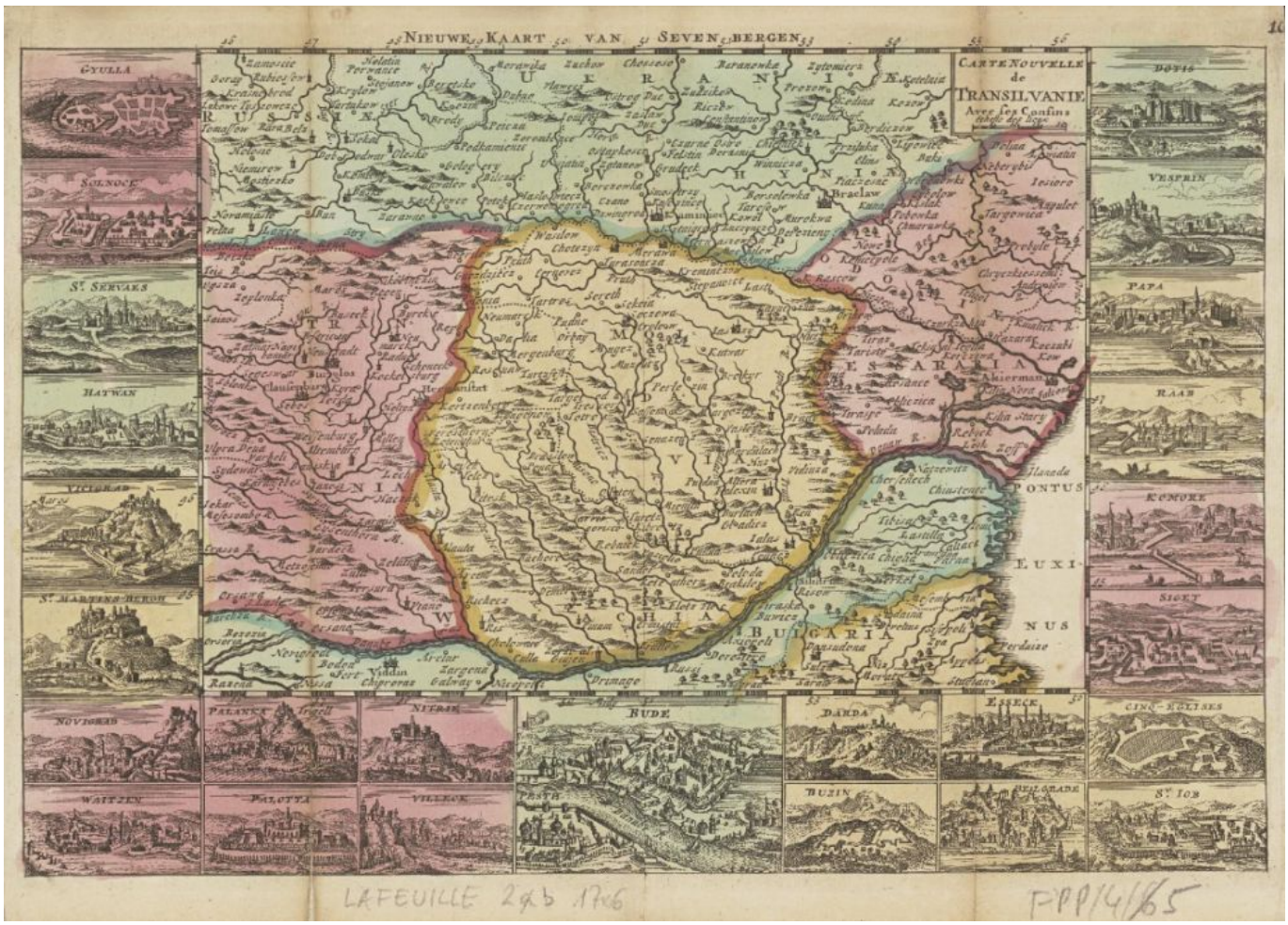

HUNGARIÆ
TRANSILVANIÆ, SERVIÆ,
ROMANIÆ, BULGARIÆ,
WALACHIÆ, MOLDAVIÆ
SCLAVONIÆ, CROATIÆ,
BOSNIÆ, DALMATIÆ
DANUBII FLUMINIS
VENETIA
MOLDAVIA
BESSARABIA
PONTUS
EUXINUS
MARE
MAGGIORE
MARE
MARMORE
ARCHIPE
LAGUS
MARE EGEUM

[11]

[6]

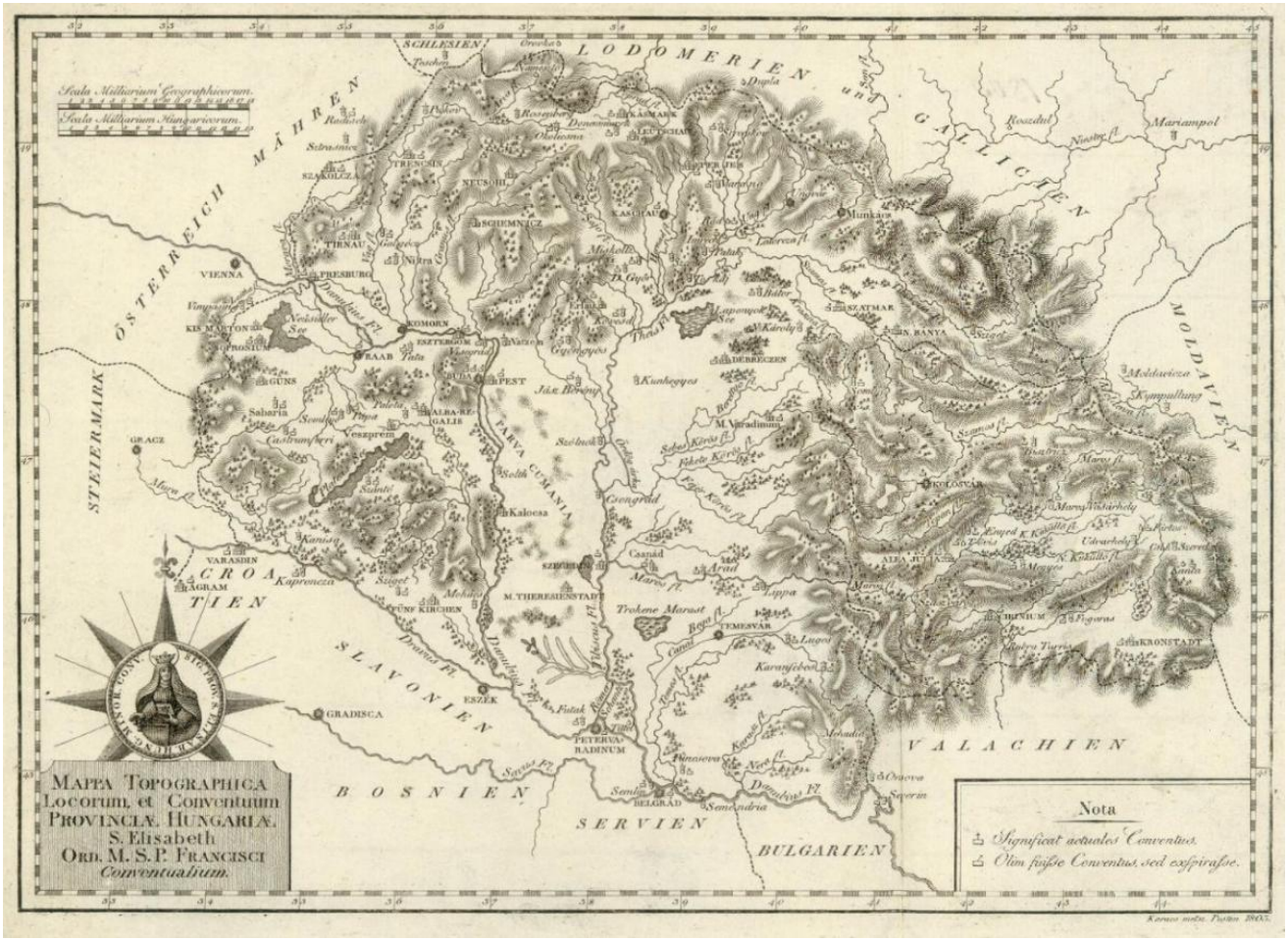
A Szalai-gyűjteményből: [12]

NIEUWE KAART VAN SEVEN BERGEN
CARTE NOUVELLE de TRANSILVANIE
Avec ses Confins
GYULLA
SOLNOCK
ST SERVAES
HATWAN
VICTORAD
ST MARTINS-HERON
NOVIGRAD
PALANCK
NITRIE
WATTZEN
PALOTTA
VILLECK
BUDE
PESTH
DARDA
BUZIN
ESSECK
BELGRADE
DOVIA
VESPRIN
PAPA
RAAB
COMORE
SIGET
CINQ-EGLISES
ST IOB
PONTUS
EUXI-
NUS
BULGARIA
LAFEUILLE 2ab 17v6
PPP/14/65

[13]

BOHEMIA
POLONIA
MARE ADRIATICUM
HUNGARIA
SCLAVONIA BOSNIA
CROATIA DALMATIA
et SERVIA

[14]

[15]

2024/09/08 - 13:52

Forrás webcím: https://oszk.hu/hirek/digitalizalt-terkepeken-magyar-mult-ujabb-1152-mukincs-valt-online-hozzaferhetove_240905

Hivatkozások:
[1] https://foldabrosz.oszk.hu/terkeptar/vera-et-ultima-discrittione-di-tutta-laustria-vngheria-transiluania-dalmatia-et-altri-paesi-come-nel-disegno-apare-graduata-con-la-scala-di-miglia-italiani/
[2] https://foldabrosz.oszk.hu/
[3] https://foldabrosz.oszk.hu/terkeptar/mappa-generalis-regni-hungariae-partiumque-adnexarum-croatiae-slavoniae-et-confiniorum-militarium-magni-item-principatus-transylvaniae-geometricis-partium-dimensionibus-recentissimisque-astronomicis/
[4] https://foldabrosz.oszk.hu/terkeptar/the-mape-of-hungari/
[5] https://foldabrosz.oszk.hu/terkeptar/tabula-geographica-ungariae-veteris-ex-historia-anonymi-belae-regis-notarii/
[6] https://foldabrosz.oszk.hu/terkeptar/eigentlicher-grundtriess-der-inssel-schiedt-in-ungern-sambt-den-herumbgrentzenten-haubt-vestung-und-orter-gegen-den-turcken-2/
[7] https://foldabrosz.oszk.hu/terkeptar/principaute-de-transilvanie-divisee-en-cinq-nations-subdivisee-en-quartiers-et-comtez-5/
[8] https://foldabrosz.oszk.hu/terkeptar/novissima-regni-hungariae-potamographica-et-telluris-productorum-tabula-2/
[9] http://foldabrosz.oszk.hu/kereso/#category=Sz%C3%A1ntai-gy%C5%B1jtem%C3%A9ny
[10] https://foldabrosz.oszk.hu/terkeptar/az-1566-evi-magyarorszagi-hadmuveletek-terkepe/

[11] https://foldabrosz.oszk.hu/terkeptar/nova-totius-hungariae-transilvaniae-serviae-romaniae-bulgariae-walachiae-moldaviae-sclavoniae-croatiae-bosniae-dalmatiae-maximaeq-partis-danubii-fluminis-descriptio-4/
[12] http://foldabrosz.oszk.hu/kereso/#category=Szalai-gy%C5%B1jtem%C3%A9ny
[13] https://foldabrosz.oszk.hu/terkeptar/carte-nouvelle-de-transilvanie-avec-ses-confins/
[14] https://foldabrosz.oszk.hu/terkeptar/danubii-fluminis-pars-media-in-qua-hungaria-sclavonia-bosnia-croatia-dalmatia-et-servia-cum-vicinis-aliis-regionib/
[15] https://foldabrosz.oszk.hu/terkeptar/mappa-topographica-locorum-et-conventuum-provinciae-hungariae-s-elisabeth-ord-m-s-p-francisci-conventualium/
[16] https://oszk.hu/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek
[17] https://oszk.hu/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek-cimlapon